

UZUPEŁNIA UCZEŃ

KOD UCZNI

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

miejsce
na naklejkę
z kodem

EGZAMIN
W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM
CZEŚĆ HUMANISTYCZNA

HISTORIA I WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Instrukcja dla ucznia

- Sprawdź, czy zestaw zadań zawiera 15 stron (zadania 1–24). Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
- Na tej stronie wpisz swój kod, numer PESEL i naklej naklejkę z kodem.
- Na karcie odpowiedzi wpisz swój kod i numer PESEL, wypełnij matrycę znaków oraz naklej naklejkę z kodem.
- Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania. Wykonuj zadania zgodnie z poleceniami.
- Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
- W arkuszu znajdują się różne typy zadań. Ich rozwiązania zaznaczaj na karcie odpowiedzi w następujący sposób:

- wybierz jedną z podanych odpowiedzi i zamaluj kratkę z odpowiadającą jej literą, np. gdy wybrałeś odpowiedź A:

■	B	C	D	E
---	---	---	---	---

- wybierz właściwą odpowiedź i zamaluj kratkę z odpowiednimi literami, np. gdy wybrałeś odpowiedź FP lub NT:

PP	PF	■	FF
----	----	---	----

 lub

TT	TN	■	NN
----	----	---	----

- do informacji oznaczonych właściwą literą dobierz informacje oznaczone liczbą lub literą i zamaluj odpowiednią kratkę, np. gdy wybrałeś literę B i liczbę 1 lub litery NB:

A1	A2	■	B2
----	----	---	----

 lub

TA	TB	TC	NA	■	NC
----	----	----	----	---	----

- Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.

○	B	C	■	E
---	---	---	---	---

- Rozwiązując zadania, możesz wykorzystać miejsce opatrzone napisem **Brudnopis**. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

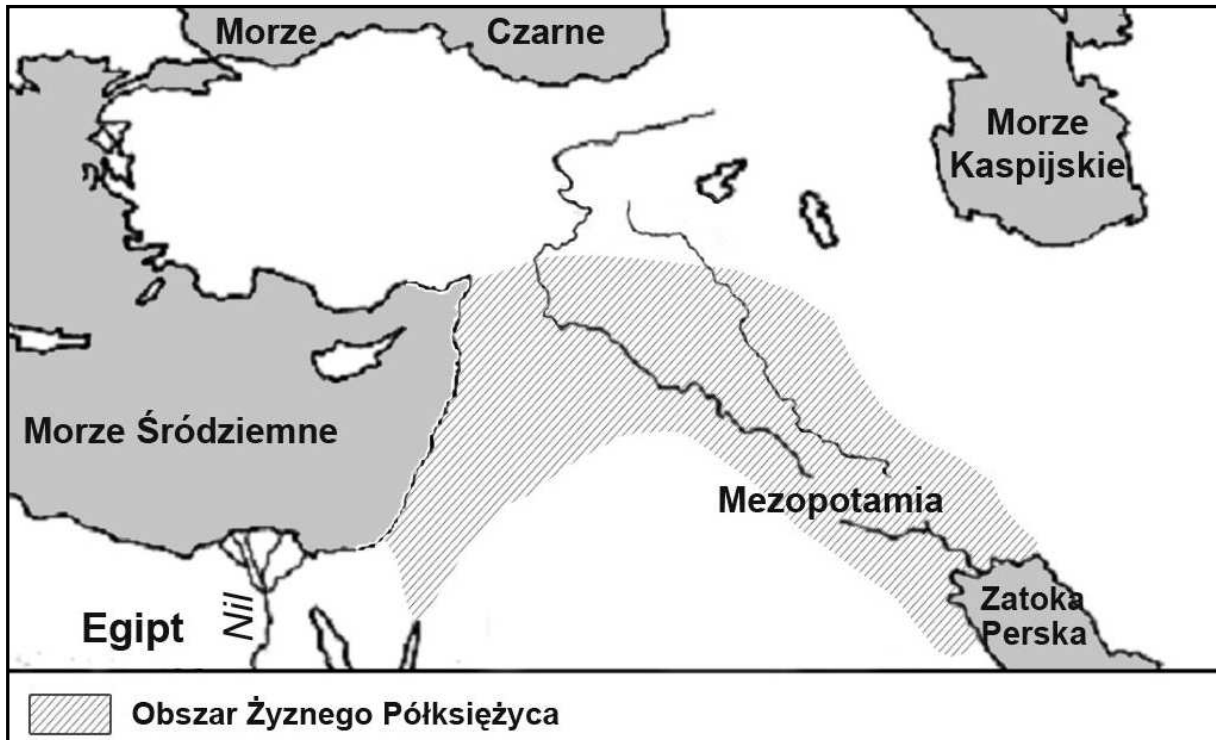
UZUPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY
 dysleksja

KWIECIEŃ 2012

Czas pracy:
60 minut

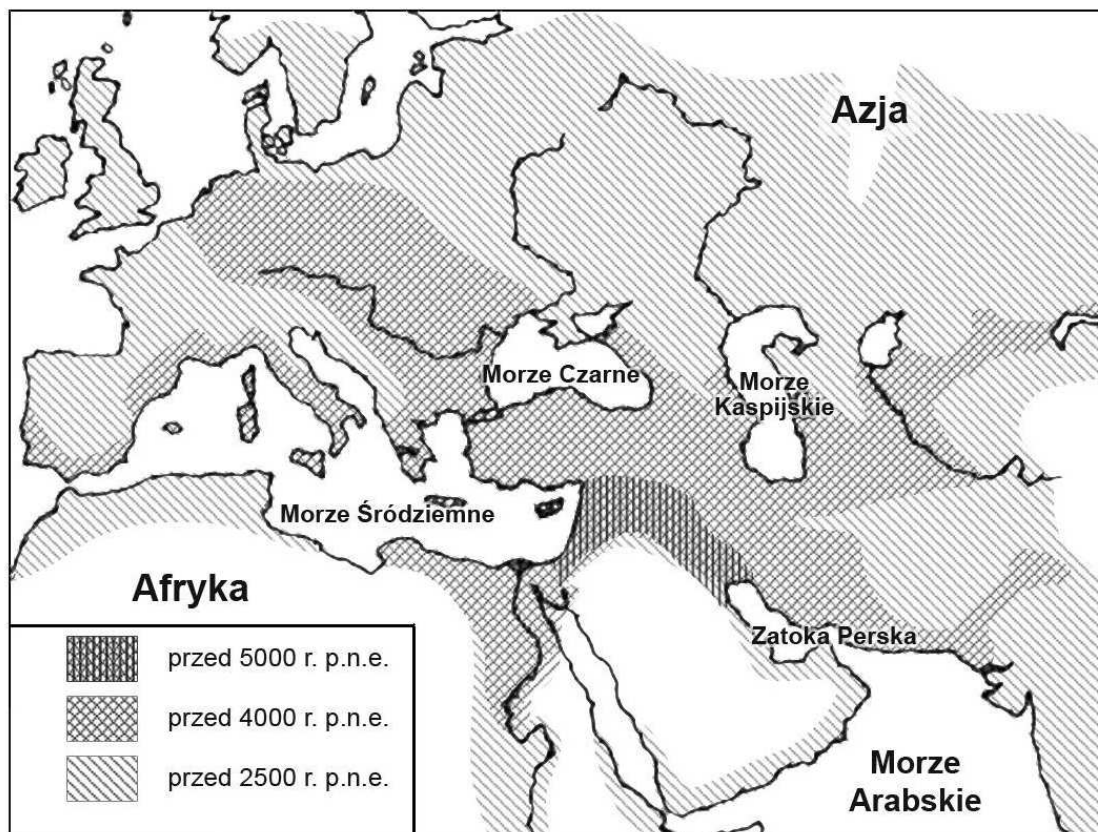
Mapy do zadań 1. i 2.

Najstarsze obszary rolnicze

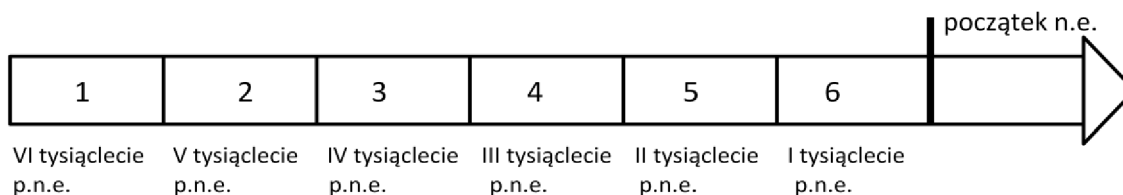
Na podstawie: J.M. Roberts, *Ilustrowana historia świata. Pierwsi ludzie. Pierwsze cywilizacje*, t.1, Łódź 1986.

Rozprzestrzenianie się kultury neolitycznej

Na podstawie: J.M. Roberts, *Ilustrowana historia świata. Pierwsi ludzie. Pierwsze cywilizacje*, t.1, Łódź 1986.

Taśma chronologiczna do zadania 1.

Zadanie 1.

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Okres, w którym kultura neolityczna pojawiła się na terenie Egiptu, oznaczony jest na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1. B. 2. C. 3. D. 4.

Zadanie 2.

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Obie mapy informują, że początki rolnictwa związane są z obszarem

- A. Afryki Południowej.
 B. Europy Zachodniej.
 C. Bliskiego Wschodu.
 D. basenu Morza Czarnego.

Ilustracje do zadania 3.

Źródło: www.romanum.historicus.pl

Źródło: www.musique09.free.fr

Zadanie 3.

Wybierz cywilizację, dla której charakterystyczne są budowle przedstawione na ilustracjach, i wskaż uzasadnienie wyboru spośród podanych. Zaznacz literę A albo B oraz numer 1, 2 albo 3.

A.	Cywilizacja grecka,	gdyż wówczas w architekturze rozpowszechniło się zastosowanie	1.	kolumn.
			2.	łuku.
			3.	tympanonu.
B.	Cywilizacja rzymska,			

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Zadanie 4.

Spośród poniższych wydarzeń oznaczonych literami A–D wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrane wydarzenia.

4.1.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
4.2.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

- A. Koronacja cesarska Karola Wielkiego w Rzymie.
- B. Ucieczka Mahometa z Mekki do Medyny.
- C. Podział Cesarstwa Rzymskiego na Wschodnie i Zachodnie.
- D. Rozłam w Kościele, zwany schizmą wschodnią.

Tekst źródłowy do zadań 5. i 6.

Również i to uważamy za godne przekazania pamięci, że za jego czasów cesarz Otto Rudy przybył do [grobu] św. Wojciecha dla modlitwy i pojednania, a zarazem w celu poznania sławnego Bolesława, jak o tym można dokładniej wyczytać w księdze o męczeństwie [tego] świętego. Bolesław przyjął go tak zaszczytnie i okazał, jak wypadało przyjąć króla, cesarza rzymskiego i dostojnego gościa.

Na podstawie: Anonim tzw. Gall, *Kronika polska*, przekład Romana Grodeckiego, Wrocław 1982.

Zadanie 5.

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wymienieni w tekście Bolesław i Otto Rudy to

- A. Bolesław Chrobry i Otton I.
- B. Bolesław Śmiały i Otton I.
- C. Bolesław Chrobry i Otton III.
- D. Bolesław Śmiały i Otton III.

Zadanie 6.

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Opisane wydarzenie miało miejsce

- A. w Gnieźnie.
- B. w Poznaniu.
- C. w Krakowie.
- D. we Wrocławiu.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Ilustracje do zadania 7.

Źródło: mapy.pomocnik.com

Źródło: poczta-polska.pl/mw

Źródło: agatatoll.wordpress.com

Źródło: zamosc.mapofpoland.pl

Zadanie 7.

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące ilustracji są prawdziwe, czy – fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Obiekty przedstawione na ilustracjach 1. i 2. są typowymi przykładami architektury klasycystycznej.	P	F
Obiekty przedstawione na ilustracjach 3. i 4. zbudowano w stylach charakterystycznych dla średniowiecza.	P	F

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

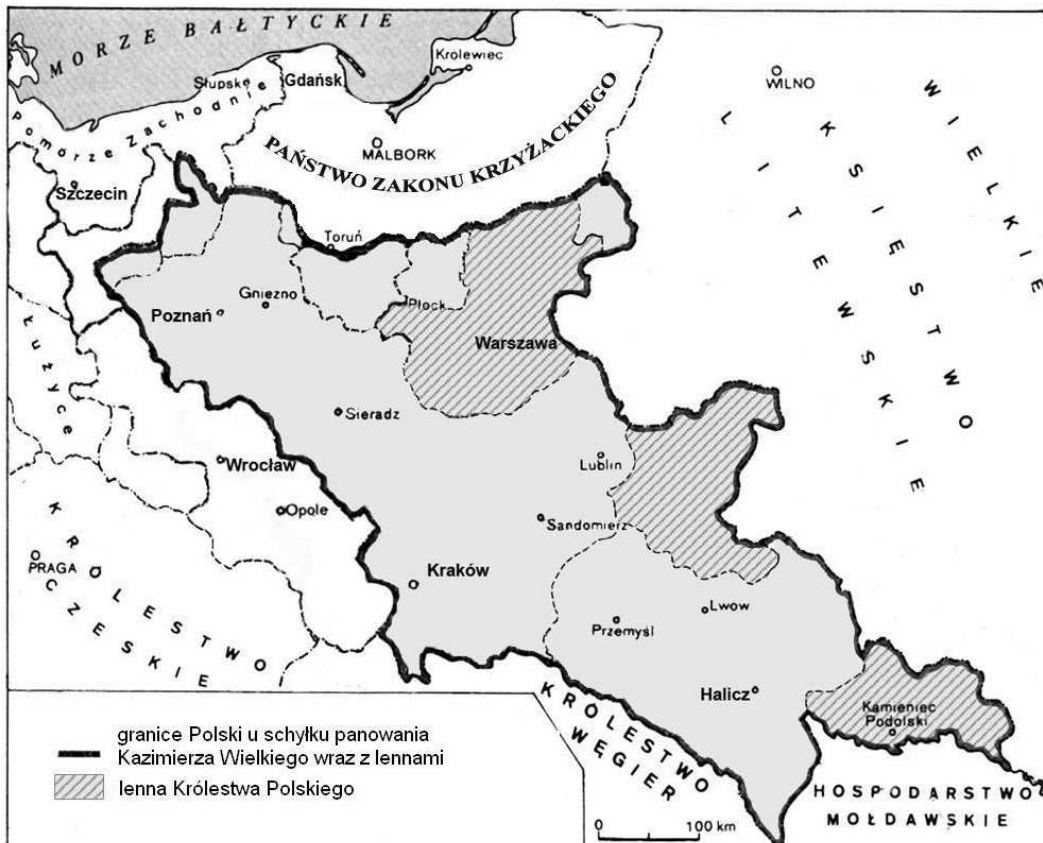
Mapy do zadań 8. i 9.

Mapa A

Na podstawie: T. Jurek, *Dzieje średniowieczne*, Warszawa 1999.

Mapa B

Na podstawie: H. Manikowska, J. Tazbirowa, *Historia. Średniowiecze*, Warszawa 1998.

Zadanie 8.

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Z analizy obu map wynika, że pomiędzy panowaniem Bolesława Krzywoustego a panowaniem Kazimierza Wielkiego

- A. sprowadzono Krzyżaków na ziemię polskie.
- B. powstała Rzeczypospolita Obojga Narodów.
- C. schrystianizowano Mazowsze i Małopolskę.
- D. włączono Małopolskę do Rusi.

Zadanie 9.

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W chwili śmierci Kazimierza Wielkiego ziemie, które pozostały poza granicami państwa polskiego, to:

- A. Wielkopolska, Pomorze Gdańskie i Mazowsze.
- B. Mazowsze, Małopolska i Pomorze Zachodnie.
- C. Małopolska, Wielkopolska i Śląsk.
- D. Pomorze Zachodnie, Pomorze Gdańskie i Śląsk.

Zadanie 10.

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W okresie panowania Bolesława Krzywoustego monarchia miała charakter patrymonialny, na co wskazuje

- A. prowadzenie wojny z władcą niemieckim Henrykiem V.
- B. podzielenie państwa pomiędzy swoich synów.
- C. przyłączenie Pomorza Gdańskiego do państwa polskiego.
- D. wysłanie misji chryścianizacyjnych na Pomorze Zachodnie.

Zadanie 11.

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie wydarzenia dotyczące odkryć geograficznych, to:

- A. odkrycie Ameryki przez Krzysztofa Kolumba → wyprawa Ferdynanda Magellana dookoła Ziemi → zdobycie Konstantynopola przez Turków.
- B. zdobycie Konstantynopola przez Turków → wyprawa Ferdynanda Magellana dookoła Ziemi → odkrycie Ameryki przez Krzysztofa Kolumba.
- C. wyprawa Ferdynanda Magellana dookoła Ziemi → zdobycie Konstantynopola przez Turków → odkrycie Ameryki przez Krzysztofa Kolumba.
- D. zdobycie Konstantynopola przez Turków → odkrycie Ameryki przez Krzysztofa Kolumba → wyprawa Ferdynanda Magellana dookoła Ziemi.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

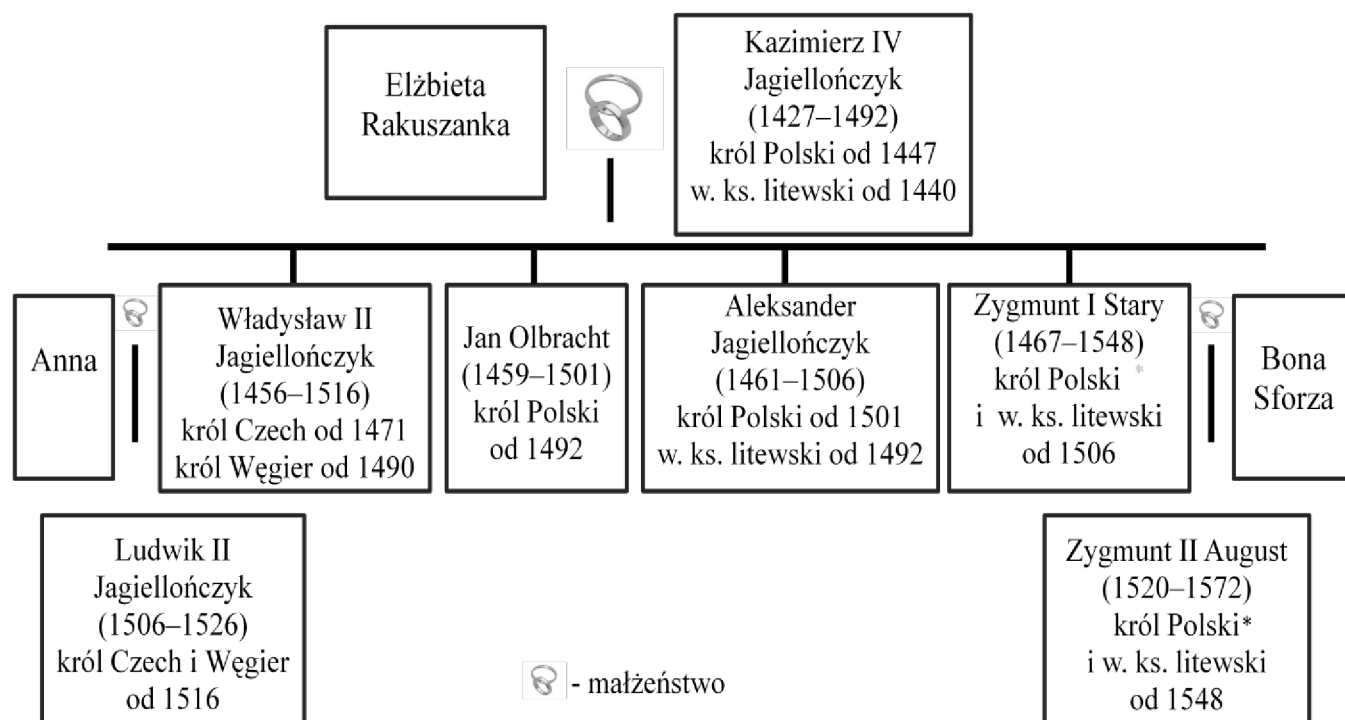
Zadanie 12.

Uzupełnij poniższy tekst, przyporządkowując do każdego zdania właściwą odpowiedź spośród oznaczonych literami A–C.

Rok 1517 uznaje się za jedną z dat otwierających epokę **12.1.** _____. W tym samym roku **12.2.** _____ ogłosił 95 tez. Wydarzenie to, uznawane za początek reformacji, miało miejsce **12.3.** _____.

- 12.1.** A. średniowiecza B. nowożytną C. współczesną
12.2. A. Henryk VIII B. Jan Kalwin C. Marcin Luter
12.3. A. we Francji B. w Niemczech C. w Szwajcarii

Tablica genealogiczna Jagiellonów do zadania 13.

* Zygmunt August został koronowany w 1530 r.

Zadanie 13.

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Tablica genealogiczna zawiera informację o władcy, który

- A. zmarł w XIV wieku.
B. był bratem Elżbiety Rakuszanki.
C. był wnukiem króla Czech i Węgier.
D. przejął po śmierci ojca władzę w dwóch królestwach.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tabela do zadania 14.
Władcy państw zaborczych

Rosja		Prusy		Austria	
Władca	Lata panowania	Władca	Lata panowania	Władca	Lata panowania
Katarzyna II	1762–1796	Fryderyk II Wielki	1740–1786	Maria Teresa	1740–1780
Paweł I	1796–1801	Fryderyk Wilhelm II	1786–1797	Józef II	1765–1790
Aleksander I	1801–1825	Fryderyk Wilhelm III	1797–1840	Leopold II	1790–1792
Mikołaj I	1825–1855	Fryderyk Wilhelm IV	1840–1861	Franciszek II*	1792–1835

* po 1804 r. panował jako Franciszek I

Zadanie 14.

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wśród władców dokonujących III rozbioru Polski byli

- A. Fryderyk II Wielki i Maria Teresa.
- B. Fryderyk Wilhelm III i Katarzyna II.
- C. Katarzyna II i Fryderyk Wilhelm II.
- D. Paweł I i Józef II.

Zadanie 15.

Każdemu wydarzeniu podanemu w tabeli przyporządkuj przyczynę – wybierz ją spośród oznaczonych literami A–D. W każdym wierszu tabeli zaznacz literę, którą oznaczono wybraną przyczynę.

15.1.	Wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych w latach 1775–1783.	A	B	C	D
15.2.	Wybuch rewolucji francuskiej w 1789 roku.	A	B	C	D
15.3.	Wojna secesyjna w Stanach Zjednoczonych w latach 1861–1865.	A	B	C	D

- A. Spór pomiędzy Francją a Habsburgami o dominację w Europie.
- B. Wzrost niezadowolenia z absolutnych rządów Ludwika XVI.
- C. Dążenie mieszkańców kolonii do uniezależnienia się od Wielkiej Brytanii.
- D. Konflikt między przemysłową Północą a niewolniczym Południem.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Ilustracja i mapa do zadania 16.

Źródło: Materiały własne.

Na podstawie: www.rozbiory-polski.yoyo.pl

Zadanie 16.

Uzupełnij poniższy tekst, przyporządkowując do każdego zdania właściwą odpowiedź spośród oznaczonych literami A–C.

Maria Skłodowska-Curie otrzymała Nagrody Nobla z fizyki i **16.1.** _____. Rodzinne miasto uczoney w wyniku III rozbioru znalazło się w granicach **16.2.** _____. Z tekstu wynika, że rysunek na murze pochodzi z **16.3.** _____.

16.1.	A. chemii	B. biologii	C. medycyny
16.2.	A. Austrii	B. Prus	C. Rosji
16.3.	A. I połowy XX w.	B. II połowy XX w.	C. I połowy XXI w.

Tekst do zadania 17.

Nie umiem powiedzieć, w jakim wieku dziecko przyswaja sobie pojęcia polityczne; ale zdaje się, że takie chwytane z powietrza słowa, jak Moskale, żandarm, Cytadela, Apuchtin, niosły z sobą najwcześniejsze obrazy, spowijające beztroskie dzieciństwo atmosferą nieuchwytniej grozy.

Byłem brzdącem, kiedy rodzice przeprowadzili się. Inny klimat, żadnego widocznego ucisku – Mickiewicz w szkole, Kościuszko, Polska na co dzień i od święta. Wszystkie tamte pojęcia stały się nagle nieaktualne.

Na podstawie: T. Boy-Żeleński¹, *Znaszli ten kraj?...*, Wrocław 2004.

¹ Tadeusz Żeleński, pseudonim literacki Boy (1874–1941) – polski pisarz, poeta-satyryk, lekarz, działacz społeczny.

Zadanie 17.

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Autor wraz z rodzicami przeniósł się z ziem będących pod panowaniem

- A.** pruskim na ziemie znajdujące się pod panowaniem rosyjskim.
- B.** rosyjskim na ziemie znajdujące się pod panowaniem pruskim.
- C.** austriackim na ziemie znajdujące się pod panowaniem rosyjskim.
- D.** rosyjskim na ziemie znajdujące się pod panowaniem austriackim.

Zadanie 18.

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX wieku są prawdziwe, czy – fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Rewolucja przemysłowa przyspieszyła ekspansję kolonialną państw europejskich.	P	F
Rywalizacja między mocarstwami kolonialnymi była jedną z przyczyn wybuchu I wojny światowej.	P	F

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst do zadania 19.

Ustawa konstytucyjna Królestwa Polskiego z dnia 27 XI 1815 r.

Art.1. Królestwo Polskie jest na zawsze połączone z Cesarstwem Rosyjskim.

Art.2. Stosunki cywilne i polityczne, które jemu naznaczamy, jako też i związki to połączenie ustalić mające, objęte są niniejszą ustawą, którą mu nadajemy.

Art.3. Korona Królestwa Polskiego jest dziedziczną w osobie naszej i naszych potomków, dziedziców i następców podług porządku następstwa, ustanowionego dla tronu cesarsko-rosyjskiego.

Art.4. Ustawa konstytucyjna oznacza sposób i prawidła sprawowania władzy najwyższej.

Art.5. Król w przypadku swej nieprzytomności mianuje namiestnika, który powinien mieszkać w Królestwie. Namiestnik podług woli odwołanym być może.

Źródło: *Dziennik Praw Królestwa Polskiego z 1815*, t. I.

Zadanie 19.

Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe, czy – fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Według cytowanej ustawy każdy kolejny car miał być królem Polski.	P	F
Namiestnika Królestwa Polskiego powoływał i odwoływał król.	P	F

Tekst do zadania 20.

Akt 5 listopada 1916 r. (fragment)

Przejęci niezłomną ufnością w ostateczne zwycięstwo ich broni i życzeniem powodowani, by ziemie polskie, przez waleczne ich wojska ciężkimi ofiarami panowaniu rosyjskiemu wydarte, do szczęśliwej wywieść przyszłości, Jego Cesarska i Królewska Mość Cesarz Austrii i Apostolski Król Węgier oraz Jego Cesarska Mość Cesarz Niemiecki ułożyli się, by z ziem tych utworzyć państwo samodzielne z dziedziczną monarchią i konstytucyjnym ustrojem. Dokładniejsze oznaczenie granic zastrzega się. Nowe Królestwo znajdzie w łączności z obu sprzymierzonymi mocarstwami rękojmię potrzebne do swobodnego sił swych rozwoju.

Źródło: *Polska w latach 1864–1918. Wybór tekstów źródłowych do nauczania historii*, red. A. Galos, Warszawa 1997.

Zadanie 20.

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

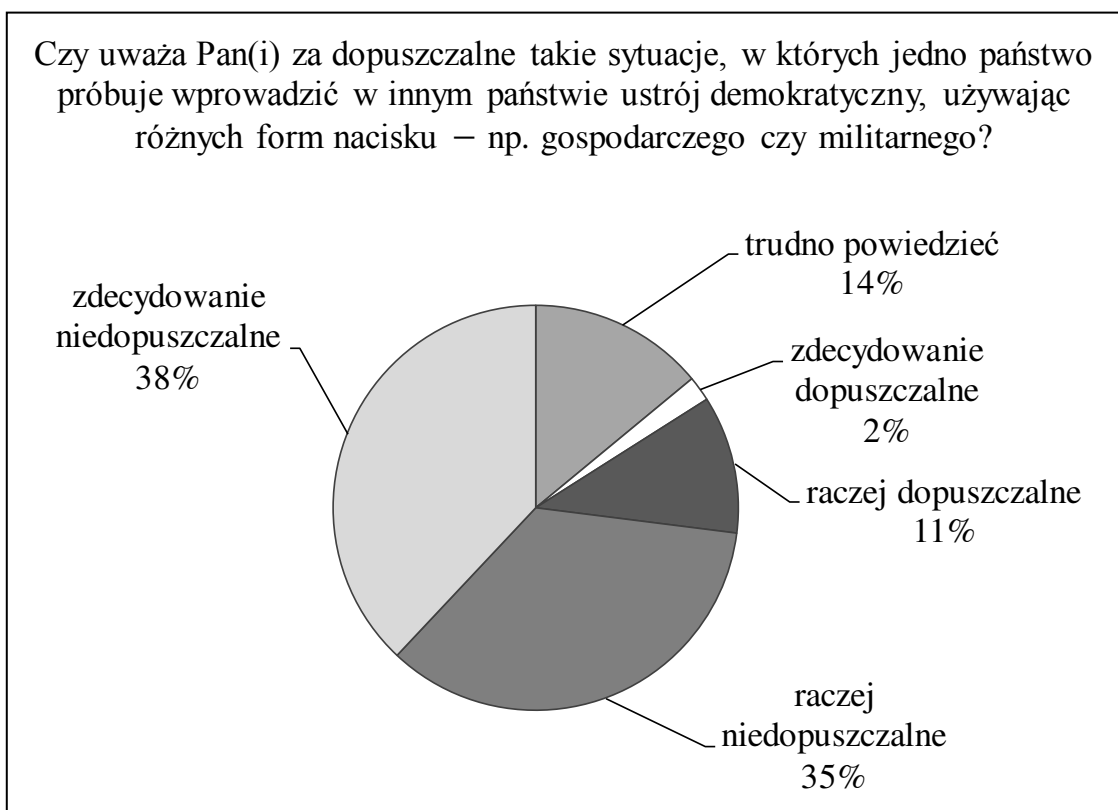
Z treści przytoczonego fragmentu *Aktu 5 listopada* wynika, że zamierzano

- A. nadać autonomię ziemiom polskim należącym do Austrii.
- B. utworzyć państwo polskie na ziemiach odebranych Rosji.
- C. przekazać Polakom władzę na ziemiach polskich zaboru pruskiego i austriackiego.
- D. odbudować niepodległą Polskę w granicach przedrozbiorowych.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Diagram do zadania 21.

Wyniki badania CBOS na temat „Postawy wobec demokracji, jej rozumienie i oceny”

Na podstawie: *Postawy wobec demokracji, jej rozumienie i oceny*, Komunikat z badań CBOS, BS/60/2010.

Zadanie 21.

Oceń, które z poniższych zdań dotyczących wyników badania opinii publicznej jest **falszywe**. Zaznacz **F** przy zdaniu fałszywym.

1.	Większość respondentów jest przeciwna temu, by jedno państwo wprowadzało demokrację w innym państwie, używając różnych form nacisku.	F
2.	Większość badanych to osoby, które nie potrafiły bądź nie chciały odpowiedzieć na pytanie ankietera.	F
3.	Ze stosowaniem różnych form nacisku przez państwo w celu wprowadzenia w innym państwie ustroju demokratycznego zgadza się 13% ankietowanych.	F

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst do zadania 22.

Klienci jednego z banków uważają, że sposób wykonywania umów o kredyt hipoteczny przez bank w rażący sposób narusza ich interesy. Żeby dojść swoich praw, postanowili zwrócić się do właściwej instytucji, aby w ich imieniu wystąpiła ona jako powód w postępowaniu sądowym.

Zadanie 22.

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Właściwe kompetencje do udzielenia pomocy klientom w opisanej sprawie ma

- A. rada gminy.
- B. urząd skarbowy.
- C. rzecznik konsumentów.
- D. związek zawodowy bankowców.

Zadanie 23.

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zadaniem Trybunału Konstytucyjnego jest

- A. orzekanie kar wobec posłów za naruszenie konstytucji.
- B. sprawowanie nadzoru nad działalnością sądów powszechnych.
- C. sprawowanie ochrony konstytucyjnej nad niezależnością sądów.
- D. orzekanie w sprawie zgodności ustaw i umów międzynarodowych z ustawą zasadniczą.

Zadanie 24.

Każdej zasadzie państwa demokratycznego przyporządkuj odpowiedni artykuł Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej – wybierz go spośród oznaczonych literami A–D. W każdym wierszu tabeli zaznacz literę, którą oznaczono wybrany artykuł.

24.1.	Zasada pluralizmu politycznego.	A	B	C	D
24.2.	Zasada podziału władzy.	A	B	C	D
24.3.	Zasada suwerenności narodu.	A	B	C	D

- A. Art. 3. Rzeczpospolita Polska jest państwem jednolitym.
- B. Art. 4.1. Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu.
- C. Art. 10.2. Władzę ustawodawczą sprawują Sejm i Senat, władzę wykonawczą Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i Rada Ministrów, a władzę sądowniczą sądy i trybunały.
- D. Art. 11.1. Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność tworzenia i działania partii politycznych [...].

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

